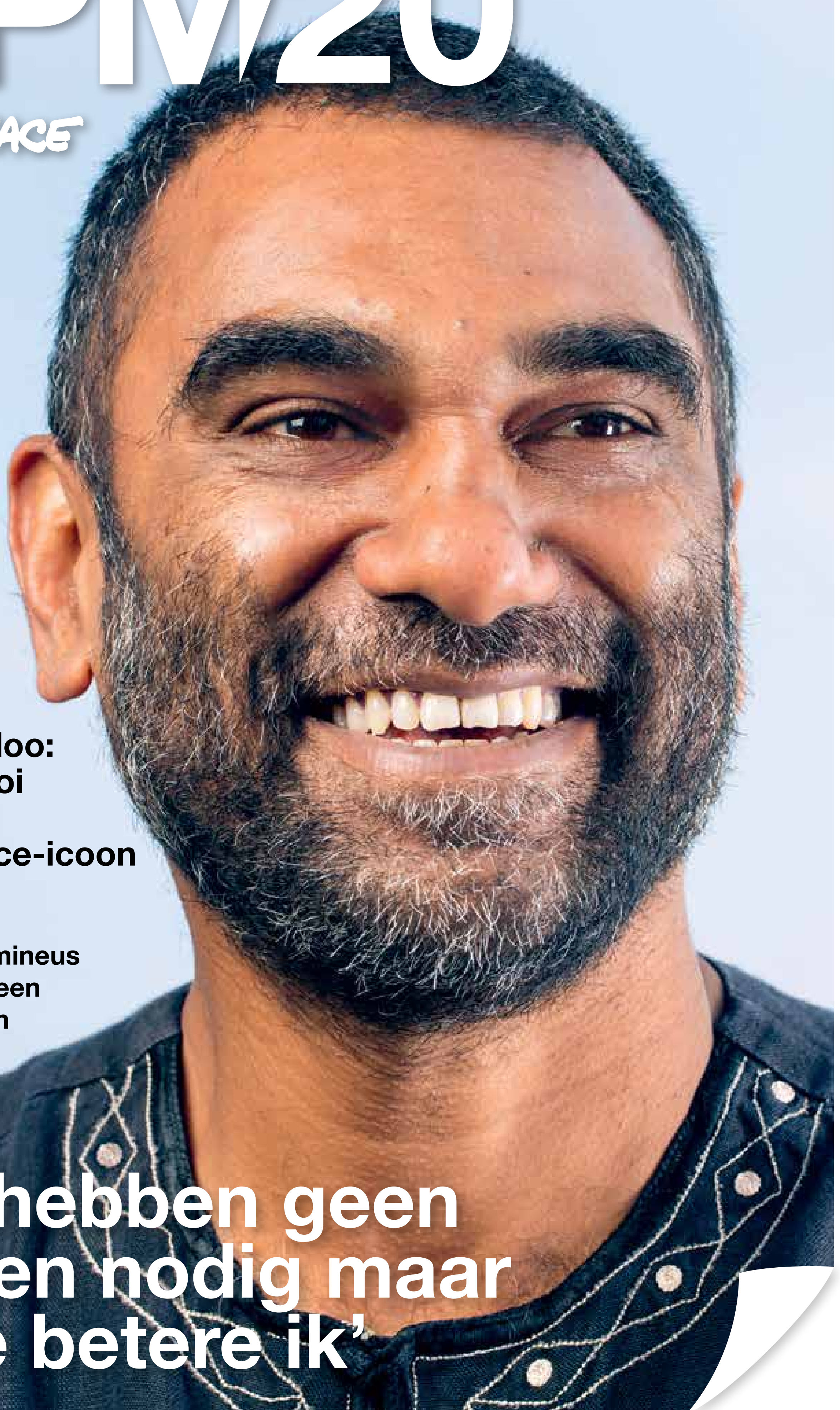
december 2015

GPM20

GREENPEACE

Onze pieken uit 2015, dankzij u

Kumi Naidoo: slotpleidooi van een Greenpeace-icoon

Maak een lumineus gebaar voor een beter bestaan

‘We hebben geen helden nodig maar onze betere ik’

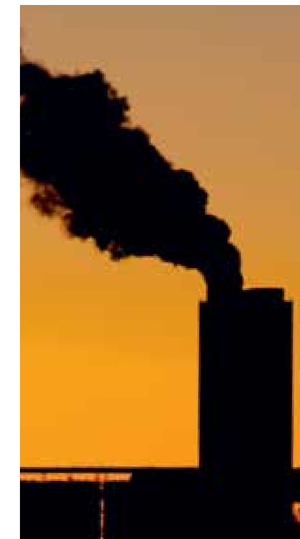
Kumi Naidoo (50)

‘Op de grens tussen moed en angst leer je het meest over jezelf’

Kumi Naidoo: internationaal directeur van Greenpeace en actievoerder pur sang. Met Kumi verlegde Greenpeace haar ‘strijdterrein’ naar de landen waar de milieuproblemen het grootst zijn. Hij agendeerde onze idealen tijdens talloze kopjes koffie bij wereldleiders en *captains of industry*. Met schijnbaar hetzelfde gemak hing hij urenlang aan het boorplatform van Gazprom in de Barentszzee, uit protest tegen de plannen om naar olie te boren. Na bijna zes jaar neemt Kumi Naidoo afscheid van onze organisatie: ‘Voor Greenpeace werken was een voorrecht. Ik heb dingen gezien en gedaan die ik nooit voor mogelijk hield. Daarom, mijn vrienden, ga ik niet weg. Ik vervang alleen mijn directeurstitel door het veel krachtiger “Greenpeace-vrijwilliger”.’

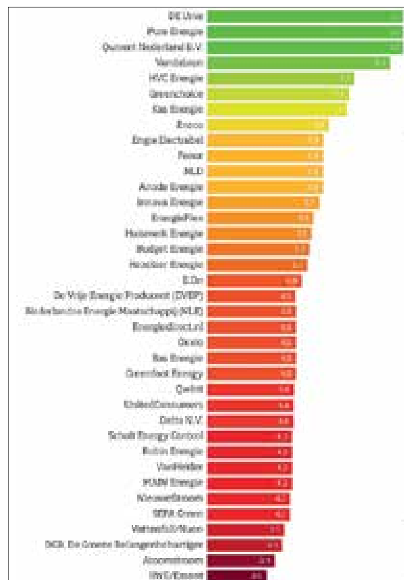
pag 6 > Het afscheidsinterview met Kumi Naidoo.

GPM20

Kort

Milieunieuws en -tips in een flits

STROOM-RANGLIJST KLEURT ROOD

Greenpeace beoordeelt samen met de Consumentenbond, Hivos en Natuur & Milieu jaarlijks alle Nederlandse stroomleveranciers op duurzaamheid. Dat levert dit jaar een ranglijst op waar we niet blij van worden: het merendeel van de energiebedrijven kleurt oranje of rood.
Nuon en Essent zijn dónkerrood en krijgen een dramatische onvoldoende. Beide bedrijven halen hun elektriciteit vooral uit fossiele brandstoffen. Eneco scoort slechter dan vorig jaar, maar is met een mager zesje de enige van de vijf grote internationale energiebedrijven die (licht)groen kleurt. Hoe het wél moet zien we bij Duurzame Energie Unie, Pure Energie en Qurrent: zij staan bovenaan met een dikke tien.
De stroomranglijst laat in één oogopslag zien wie écht groene stroom levert. Hoe meer mensen daarvoor kiezen, hoe sneller energiebedrijven zullen verduurzamen. Meer info op greenpeace.nl.

KLEIN DORP VERSLAAT KOLENGIGANT

In het Turkse dorpje Yirca draaien sinds oktober de moskee en de school op zonne-energie. Dat klinkt niet spectaculair, maar de weg er naartoe was dat wel degelijk. Iets meer dan een jaar geleden werd Yirca namelijk internationaal nieuws: een groot kolenbedrijf verwoestte met toestemming van de lokale autoriteiten de plaatselijke olijfgaard voor de aanleg van een kolencentrale.
Die kwam er gelukkig nooit: samen met Greenpeace spanden de bewoners een rechtszaak aan en ze wonnen! Daar bleef het niet bij. Om te laten zien dat het echt anders kan, haalde Greenpeace door middel van crowdfunding in Turkije € 20.000 op voor zonnepanelen in het zwaar getroffen dorpje. Onze vrijwilligers uit zeven landen installeerden de zonnepanelen in Yirca. Daarmee treken de dorpbewoners niet alleen een lange neus naar de corrupte autoriteiten, maar laten ze ook zien hoe een klein dorp het kan winnen van een groot bedrijf.

RAAD HET GELUID

Olifantenorkesten, tsjilpende insecten, wonderlijke onderwaterzang: de mooiste dier- en natuurgeluiden uit de hele wereld beluistert u gewoon vanuit uw luie stoel.
De Macaulay Bibliotheek is 's werelds grootste en oudste wetenschappelijke archief van audio- en video-opnamen van dieren. De beelden en geluiden zijn nu gedigitaliseerd en toegankelijk gemaakt voor u. De gigantische Macaulay-verzameling bevat onder andere het hoorspel van driekwart van alle vogelsoorten die we kennen. Maar er is meer dan alleen gekwetter: maar liefst 150.000 opnames van 9.000 diersoorten zorgen voor 7.513 uur luisterplezier. Nergens anders vindt u zoveel biodiversiteit zo dicht bij elkaar.
U kunt in het digitale archief zoeken op diersoort of verborgen schatten ontdekken via tips van de redactie. Bijvoorbeeld het buitenaardse geluid van een baardrob, volgens medewerkers een van de verbazingwekkendste geluiden uit de collectie. Luister en geniet via macaulaylibrary.org.

OP ZOEK NAAR HET NIEUWE NORMAAL

De grenzeloze gulzigheid waarmee wij leven is niet meer van deze tijd. Dat concludeert documentairemaakster Renee Scheltema in 'Normal is over'. In haar onafhankelijke film toont ze hoe mensen de oorzaak zijn van cruciale problemen: klimaatverandering, het uitsterven van diersoorten, de uitputting van natuurlijke hulpbronnen en de industriële voedselproductie. 'Hebben we echt een wereldramp nodig om te beseffen dat wij een wereldramp zijn?' Op zoek naar het antwoord neemt Scheltema ons mee in een persoonlijke tocht. En net als in het echte leven, vindt ze oplossingen waar je die het minst verwacht. Voor de documentaire leverde Greenpeace beeldmateriaal dat haar verhaal ondersteunt. Tegen betaling van € 7 kunt u de film bekijken via normalisoverthemovie.com.

OUTDOOR-SPULLEN VERVUILEN HET MILIEU

Een goede uitrusting is onmisbaar voor wie graag de natuur in trekt. Gek genoeg hebben makers van outdoorproducten niet altijd het beste voor met de natuur. Onder andere The North Face, Jack Wolfskin en Mammut gebruiken PFC's om hun producten waterdicht te maken. Onzichtbaar trekken deze giftige stoffen een spoor over de hele wereld. Tijdens acht expedities namen Greenpeace-teams sneeuw- en watermonsters uit gebieden reikend van de Himalaya tot het Andesgebergte en de Zwitserse Alpen. Alle monsters bevatten PFC's en dat is schokkend: de gifstoffen zijn niet afbreekbaar en komen daardoor in de voedselkringloop terecht en uiteindelijk ook in ons lichaam. Daar kunnen ze het immuunsysteem aantasten en onze hormoonhuishouding verstoren. Overigens droegen alle expeditieleden outdoorkleding zónder PFC's. Die bleek net zo goed te beschermen tegen wind, regen en sneeuw als de bekende, vervuilende merken.
Greenpeace confronteerde de producenten met de onderzoeksresultaten, maar zij gaven tot dusver geen krimp. Dat is op z'n zachtst gezegd opmerkelijk, want voor hun verkoop zijn deze merken afhankelijk van natuurliefhebbers. Meer over het onderzoek en onze vervolgstappen op detox-outdoor.org.

BREI UW EIGEN GROENE VOETAFDRUK

Yes! Breien is weer helemaal terug. Deze koude maanden zijn perfect om met een paar flinke bollen wol en wat breinaalden op de bank te kruipen. Kunt u wel een uitdaging gebruiken, ga dan aan de slag met ons patroon voor de enige echte Greenpeace-sokken. Zo loopt u er deze winter gegarandeerd warm bij. Gebruik duurzame wol en zet de kachel wat lager: dan heeft u niet alleen groene sokken maar ook een groene ecologische voetafdruk. Ontrafel het breipatroon op greenpeace.nl/sok (maat 39 of 42/43).

KUMI NAIDOO

AFSCHEID VAN EEN ACTIEVOERDER

© Steve Morgan/Greenpeace

Bijna zes jaar lang was Kumi Naidoo het internationale gezicht van Greenpeace. Welbespraakt en eigenzinnig zette hij de organisatie begin 21ste eeuw op het spoor van klimaat en rechtvaardigheid. In GPM kijkt hij terug: ‘Hoe harder we worden bestreden, hoe duidelijker het is dat we op de goede weg zitten.’ >

KUMI, WELK DOEL STELDE JE JEZELF ALS INTERNATIONAAL DIRECTEUR VAN GREENPEACE?

‘De mensen die de hoogste prijs betalen voor overconsumptie en milieuvervuiling zijn telkens weer degenen die er het minst van profiteren. Het overbruggen van de kloof tussen milieu en ontwikkeling was daarom een van mijn belangrijkste voornemens. Bij Greenpeace werd me pas echt duidelijk hoe schrijnend het is: vrouwen die niet langer kunnen vissen langs de Afrikaanse kust om hun gezin te voeden, omdat Europese fabrieksschepen de zee hebben leeggevist. En dorpen in India die geplunderd worden door de kolenindustrie.’

HOE HEB JE DIE BRUG IN DE PRAKTIJK GESLAGEN?

‘Klimaatrechtvaardigheid is steeds meer de leidraad van onze organisatie geworden. We combineren daarvoor het beste uit ons verleden, bewustzijn vergroten en actie voeren, met het beste uit het heden, netwerken en massa’s mobiliseren. Ons werk voor schone energie in India is daarvan een goed voorbeeld. Zo leverden we schone energie aan 3.000 mensen in het dorp Dharnai met behulp van een kleinschalig zonne-energienetwerk. Je kunt je afvragen: was dit nou een milieucampagne of een ontwikkelingscampagne? Allebei dus. We toonden aan dat een groen alternatief voor kolen haalbaar is. En dat dit alternatief niet duur en naïef is, of opgedrongen door mensen die de werkgelegenheid in gevaar brengen.’

KLIMAATRECHTVAARDIGHEID LIGT NU AAN DE BASIS VAN ALLE GREENPEACE-CAMPAGNES; EEN MIJLPAAL VOOR DE ORGANISATIE. WAT WAS JE PERSOONLIJKE HOOGTEPUNT?

‘Greenpeace haalde me meer dan eens uit mijn *comfort zone*. En dat is natuurlijk het moment dat je het meest over jezelf leert: als je de grens tussen moed en angst nadert, en persoonlijke risico’s moet afwegen tegen je opvattingen over wat goed is. Wat ik nooit zal vergeten, is dat we een gerechtelijk bevel negeerden en toch het boorplatform Leiv Eiriksson van Cairn Oil in Groenland bezetten. Ook beklommen we het boorplatform van Gazprom in de Barentszzee, waar de Arctic 30 een jaar later gearresteerd zouden worden. Ik was een van de tientallen actievoerders op die boorplatforms en ik ben er trots op dat we de voorhoede vormden in een beslissende strijd van onze tijd. Deze herinnering is des te mooier, doordat eerst Cairn en nu ook Shell zijn gestopt met olieboringen bij de Noordpool. Nog mooier is het als ook Gazprom dit voorbeeld volgt.’

> ’Wij klampten ons vast terwijl ons leven ervan afhing. Voor hen was het gewoon werk’

IN ZES JAAR TIJD IS ER VEEL GEBEURD. WAT IS JE HET MEEST BIJGEBLEVEN?

‘Waar zal ik beginnen? Bij de afspraken met tientallen grote kledingmerken om gifstoffen uit hun productieketens te bannen? Het akkoord met Facebook om hernieuwbare energie toe te passen? Of dat we de slagkracht hebben vergroot van Greenpeace-kantoren waar nog een harde strijd voor een beter milieu moet worden geleverd, zoals in China, Brazilië en Zuidoost-Azië? Of ons gevecht voor het behoud van de Noordpool? Het stoppen van de olieboringen daar is een van de belangrijkste doelen die we op dit moment hebben. Als ik zie wat we inmiddels hebben bereikt, wat het resultaat is van deze milieubeweging die door miljoenen wordt gesteund, dan ben ik ontzettend trots dat ik hiervan deel mocht uitmaken. In een organisatie met lef gaan natuurlijk ook dingen mis. Een dieptepunt was voor mij het moment dat ik de - terecht - boze menigte in Nazca onder ogen kwam en werd bekogeld met eieren. Ik vind het pijnlijk om te beseffen dat we zo onachtzaam zijn omgegaan met een heilige plaats.’

WIE INSPIREERDE JOU OM JE MET LIJF EN LEDEN IN TE ZETTEN VOOR DE DOELEN VAN GREENPEACE?

‘Nelson Mandela was mijn eerste echte held. Ik was het niet met elke beslissing eens die hij als president van Zuid-Afrika nam. Maar het feit dat hij bereid was de uitspraak ”de strijd is mijn leven” waar te maken en daarvoor offers te brengen, is een grote inspiratiebron voor mij. Ik noem dan ook graag de Canadese Teddy, die met ons het boorplatform Prirazlomnayalya beklom: 64 jaar en geen grammetje vet. Hij hing aan een touw naast me toen ze de waterkanonnen openden. Maar de waterstraal leek meer op water uit een tuinslang. “Is dat alles wat ze hebben?”, vroeg Teddy minachtend. Tot de kanonnen vol open gingen en het voelde alsof je door een ijsberg gestompt werd. Maar ik moest glimlachen toen ik Teddy hoorde schreeuwen: “*&%$#$! Dat had ik niet moeten zeggen.” Ze spoten bijna 15 uur onafgebroken, hoewel ze gelukkig wel eet- en drinkpauzes namen. Dat maakte meteen het verschil tussen ons duidelijk. Voor die gasten die het ons zo moeilijk maakten, was het gewoon werk. Wij klampten ons vast, terwijl ons leven ervan af hing, omdat we een missie hadden.’

>

Portret van de actievoerders die het boorplatform Prirazlomnaya beklommen.

Actie bij het Gazprom-schip Anna Akhmatova.

© Denis Sinyakov/Greenpeace

>

NIET IEDEREEN IS IN DE WIEG GELEGD VOOR DAT SOORT PROTEST…

'Vergeet niet dat moed relatief is. We horen in het westen zo vaak dat online actievoeren en bloggen denigrerend 'clicktivisme' wordt genoemd, en een mindere vorm van protest zou zijn omdat je geen fysiek risico loopt. Maar vertel dat maar eens aan de Saoedische blogger Raif Badawi, die veroordeeld werd tot zweepslagen en tien jaar gevangenis voor het geven van zijn mening online. En vergeet niet de Arabische lente die in 2010 losbarstte, gevolgd door Occupy, de Indignados, enzovoort. Geen van deze bewegingen zorgde voor blijvende veranderingen, maar ze lieten wel zien dat gewone mensen in opstand kunnen komen en dat ook doen. Ze zorgden voor een grotere weerstand tegen onderdrukking en ze vertelden nieuwe verhalen over hoe de wereld zou moeten functioneren.'

ONLANGS ZIJN DE NIEUWE DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELEN DOOR DE VN VASTGESTELD, MET INSTEMMING VAN 197 LANDEN. WELK DOEL IS VOLGENS JOU HET MEEST HAALBAAR?

'Klimaatverandering tegengaan. Als we dat doel niet bereiken, zijn alle andere louter academisch. We moeten niet vergeten dat de strijd niet gaat om het redden van de planeet, maar om het redden van onze kinderen en kleinkinderen. Als we doorgaan op het pad van de niet-duurzame energie, zal de mensheid ophouden te bestaan. De planeet is er dan nog wel. Als wij verdwijnen, zullen de bossen zich herstellen, de oceanen zich weer vullen en zal de natuur het land weer in bezit nemen. Planeet Aarde heeft ons niet nodig, wij hebben planeet Aarde nodig.'

JE BENT EEN GEBOREN ACTIEVOERDER. WAT GA JE DOEN NU JE DE GROOTSTE ACTIEORGANISATIE TER WERELD VERLAAT?

'Ik verlaat Greenpeace niet. Ik ruil slechts mijn titel in voor een veel krachtiger, die van Greenpeace-vrijwilliger. In die hoedanigheid keer ik terug naar een van de mooiste plekken in Zuid-Afrika: Rustlers Valley in de oostelijke Vrijstaat nabij de grens met Lesotho. Ik zal onder andere de strijd tegen kernenergie in Zuid-Afrika voortzetten en me inzetten voor een duurzaam beleid van centrale banken en financiële toezichthouders. Als we een reeks criteria voor duurzaamheid kunnen afspreken die deze instellingen gaan handhaven, kunnen we ze over de hele wereld afdwingen.'

In 2014 overhandigt Kumi symbolisch 6 miljoen handtekeningen voor bescherming van de Noordpool aan VN-chef Ban Ki-moon.

© Michael Nagle/Greenpeace

'Burgerlijke ongehoorzaamheid is onmisbaar als je fundamentele onrechtvaardigheid wilt aanpakken'

Kinderen in Dharnai spelen met de waterpomp op zonne-energie.

© Vivek M/Greenpeace

HET LAATSTE WOORD IS AAN JOU

'Om ons uit te rusten voor de taak die er ligt, hoop ik dat mijn opvolger van Greenpeace een nog opener organisatie maakt die nog meer de samenwerking zoekt. Een organisatie die de energie en de creativiteit van haar supporters nog beter weet te benutten. Want één ding is zeker: daar ligt onze kracht. Mijn broer Kovin Naidoo zei ooit: "De strijd wordt niet bepaald door de immense offers van een enkeling, maar door de bescheiden offers van velen." Samen met onze donateurs en vrijwilligers hebben we schijnbaar onmogelijke successen behaald. Dat kan alleen omdat we de moed hebben om te geloven dat verandering mogelijk is én daarnaar te handelen. Want met elke stap die we zetten, of we nu zelf groenten gaan verbouwen, zonnepanelen op het dak leggen of minder vlees eten, laten we zien dat die rechtvaardige groene wereld niet alleen mogelijk is, maar nú gerealiseerd wordt.'

'Planeet Aarde heeft ons niet nodig, wij hebben planeet Aarde nodig'

© Jan Grarup/Noor/Greenpeace

WIE IS KUMI NAIDOO?

Geboren in 1965 in Zuid-Afrika · verbond zich aan de anti-apartheidstrijd · vluchtte in ballingschap naar Engeland · studeerde in Oxford sociale politicologie · keerde in 1990 na de vrijlating van Nelson Mandela terug naar Zuid-Afrika en werkte aan initiatieven op het gebied van onderwijs, ontwikkelingssamenwerking, sociale rechtvaardigheid · werd medeoprichter van Global Call to Action Against Poverty en de Zuid-Afrikaanse ngo-coalitie Sangcoco · secretaris-generaal van CIVICUS, de wereldaliantie voor burgerparticipatie · internationaal directeur van Greenpeace.

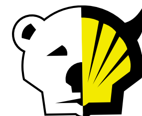
© Denis Sinyakov/Greenpeace

UW SUCCESSEN UIT 2015

Mocht u in de decembermaanden terugkijken op het afgelopen jaar, vergeet dan deze successen niet. Een kleine greep uit de hoogtepunten van 2015 die mogelijk zijn gemaakt met uw steun.
>

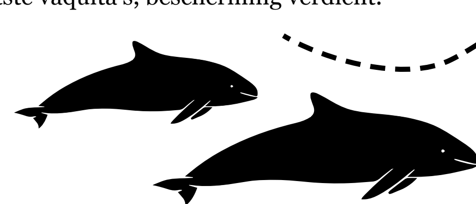
SHELL STOPT MET OLIEBORINGEN BIJ NOORDPOOL

Dankzij massale druk van 7,5 miljoen mensen trekt Shell zich terug.

VEILIGE HAVEN VOOR VAQUITA-DOLFIJN

Een half miljoen handtekeningen overtuigen Mexico ervan dat de Golf van Californië, leefgebied van de laatste vaquita's, bescherming verdient.

HIGHTECH HULP VOOR AMAZONE-STAM

Met cameravallen en gps-trackers van Greenpeace betrapt de Braziliaanse Ka'apor-stam illegale houtkappers die hun leefgebied plunderen.

OP GREENPEACE.NL/SUCCESSEN VINDT U ALLE OVERWINNINGEN DIE WE DIT JAAR DANKZIJ U HEBBEN BEREIKT.

GLYFOSAAT VLIEGT DE WINKELS UIT

Al 3.000 Nederlandse winkels zijn glyfosaatvrij en hebben producten als Roundup en HG Onkruidweg verbannen.

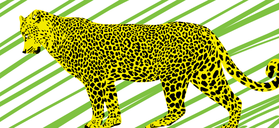
NOORWEGEN DIVESTEERT IN KOLEN

Na publiek protest en acties met andere ngo's besluit de Noorse regering haar investering van $ 900 miljard in steenkool terug te trekken.

RUSSEN HELPEN BLUSSEN

Onze Russische brandweerteams blussen branden in eeuwenoude bossen. Ook trainen ze rangers om het leefgebied van de laatste amoerpanters beter tegen de branden te beschermen.

CHINESE ILLEGALE VISSERIJ ONTHULD

Het Greenpeace-schip *Esperanza* onthult hoe Chinese schepen de West-Afrikaanse wateren plunderen. Het onderzoek zet illegale visserij hoog op de Chinese politieke agenda.

BANK KAPT MET PAPIERGIGANT APRIL

Onze drone-video over de verwoestende ontbossing door April roept een golf van protest op. Banco Santander besluit daarop geen leningen meer aan dit bedrijf te verstrekken.

EUROPA STAP DICHTER BIJ GIFVRIJE KLEDING

Na een Europees verbod op kledingproductie met de hormoonverstorende stof NPE, is ook de import van textiel met NPE verboden.

GEZOND KLEURTJE

Dit is het Indonesische Komodo Nationaal Park, een populaire duikbestemming. Geniet u ook graag van de zee, bescherm dan uzelf én het koraal door zonnebrandcrème zonder oxybenzone te gebruiken. Uit recent onderzoek blijkt dat een miniem druppeltje van deze zonblokker niet alleen bij mensen een allergische reactie kan opleveren, maar ook het koraal vergiftigt en de aanmaak van nieuwe onderwaterpracht verhindert.

Bron: Archives of Environmental Contamination and Toxicology

© Hassan Azmi Hijazi/Esseline van de Sande

We staan er nauwelijks bij stil, maar licht is - zeker in deze donkere dagen – voor ons onmisbaar. Toch houdt voor 1,2 miljard mensen de dag op, na zonsondergang. Licht is voor hen de eerste stap naar een beter bestaan. U kunt ze daarbij helpen.
>

Kinderen die 's avonds huiswerk kunnen maken doen het beter op school en vergroten zo hun toekomstkansen. Bedrijfjes kunnen langer open blijven en het is veiliger op straat. Slechts een paar voorbeelden van de manier waarop licht de welvaart en het welzijn in een samenleving verhoogt. Miljoenen mensen zitten nu 's avonds in het donker of gebruiken brandgevaarlijke lampen met kerosine of olie. Dat moet en kan anders, blijkt ook uit ons meest recente Energie[r]evolutiescenario.

HOOP VOOR DE TOEKOMST

Volgens dit veelgeprezen en hoopgevende scenario kan iedereen in 2050 beschikken over duurzame energie. Daarmee is dit niet alleen de oplossing voor ons klimaatprobleem, maar ook een ideale energiebron voor de mensen in ontwikkelingslanden die niet of nauwelijks toegang hebben tot elektriciteit. Hoe haalbaar zo'n toekomst is, laat Greenpeace ook in de praktijk zien. Zo plaatsten we ondermeer zonnepanelen in het Indiase dorp Dharnai, waardoor mensen voor het eerst in hun leven elektriciteit kregen. Gelukkig zijn er meer van deze initiatieven. Wij brengen er graag een onder uw aandacht: de WakaWaka.

GEEF EEN WAKAWAKA

Met de WakaWaka, Swahili voor 'helder licht', kunt u in deze donkere dagen niet één maar twee mensen letterlijk licht in de duisternis schenken. Van elke verkochte lamp wordt de opbrengst gebruikt om er een te geven aan bijvoorbeeld Nigeriaanse vluchtelingen, slachtoffers van overstromingen in Malawi of Nepalezen die alles kwijtraakten door een aardbeving. De stichting WakaWaka maakt de praktische lamp van gerecycled plastic en zo duurzaam dat hij jarenlang meegaat. Kijk voor meer informatie op waka-waka.com.

Dankzij u is Shell gestopt met olieboringen bij de Noordpool; een fantastische overwinning! Om dit kwetsbare gebied én ons klimaat voorgoed te beschermen, zijn internationale afspraken nodig. Samen gaan we deze uitdaging vol vertrouwen aan.

© Jiri Rezac/Greenpeace

NIEUWE HANDELSSTOP MOET INDONESISCH REGENWOUD REDDEN

© Ulet Ifansasti/Greenpeace

Palmolie is het goedkope wondermiddel dat in talloze voedsel- en cosmeticaproducten zit. De verwoesting van de Indonesische regenwouden is de hoge prijs die daarvoor wordt betaald. Een moratorium hielp eens de Amazone uit de brand, kan dat ook deze regenwouden redden?

>

In Indonesië groeit een hele generatie kinderen op met een jaarlijks ‘mistseizoen’. Maandenlang is hun stad of dorp gehuld in een dikke laag giftige rook, afkomstig van bosbranden die zijn aangestoken om ruimte te maken voor nieuwe oliepalmplantages. De woekerende branden komen bovenop de illegale houtkap en drooglegging van tropische veengronden. De kinderen in Indonesië verliezen niet alleen hun gezondheid, maar in recordtempo ook hun natuur. Bovendien stootten de bosbranden tot oktober al 1,2 gigaton CO_2 uit, meer dan de totale uitstoot van Duitsland in een jaar.

PALMOLIE: BIG BUSINESS IN NEDERLAND

De haven van Rotterdam is de spil in de Europese handel in palmolie. Nederland is niet alleen importeur en doorgeefluik, we verwerken de olie ook. Zo staat in Rotterdam de grootste palmolieraffinaderij van Europa, eigendom van IOI Loders Croklaan, de Nederlandse tak van de Maleisische palmoliegigant IOI Group.

Greenpeace wijst daarom niet alleen in Indonesië, maar ook in Nederland de palmoliesector al jaren publiekelijk op haar verantwoordelijkheid. Unilever kondigde dankzij deze acties en de druk van supporters zoals u aan dat het ‘foute’ palmolie - waarvoor regenwoud is verwoest - geleidelijk in de ban zal doen. In Europa en de Verenigde Staten volgden andere grootverbruikers, zoals Mars, Procter & Gamble, Arla en L’Oreal. Ook toeleveranciers en handelaren als GAR, Wilmar en Cargill sloten zich aan. Vanuit Indonesië hield en houdt Greenpeace in de gaten of de palmolieafnemers zich aan hun beloften houden.

INDONESIË NU DE GROOTSTE ONTBOSSER TER WERELD

Uit onderzoeken van de Universiteit van Maryland en het World Resources Institute (WRI) blijkt dat de ontbossing in Indonesië nog steeds toeneemt. Het land heeft in 2012 zelfs Brazilië ingehaald als grootste ontbosser ter wereld. Ook nationale parken en officieel ‘beschermde’ gebieden zijn niet veilig voor de kap door de papier- en palmolie-industrie.

Actievoerders van Greenpeace Indonesië zien in de Indonesische regenwouden wat die ontbossing betekent. Met behulp van GPS-apparatuur, satellietbeelden en luchtfoto’s verzamelen zij bewijzen van (illegale) houtkap, drooglegging van veengronden en oliepalmteelt in beschermde gebieden. De illegaal verkregen palmolie verdwijnt vervolgens in een complex netwerk van handelaren. Greenpeace volgde dit oliespoor naar importeurs en afnemers in Europa en de VS.

‘ALS WIJ HET NIET KOPEN, KOOPT EEN ANDER HET WEL.’

Wat bleek: ook Europese en Amerikaanse bedrijven met een anti-ontbossingsbeleid kopen nog steeds foute palmolie in. Zelfs leden van de RSPO, de ronde tafel voor duurzame palmolie, houden zich niet aan de richtlijnen die ze samen hebben opgesteld om palmolie te verduurzamen. Daar komen ze mee weg, omdat er geen sancties op staan. Als een plantagehouder of importeur betrapt wordt, geven zijn klanten in de praktijk vaak hooguit een tik op de vingers.

‘Bedrijven denken nu: als wij de olie niet kopen, koopt een ander het wel’, vertelt Nora van der Hoeven, campagneleider bossen bij Greenpeace Nederland. ‘En dat gebeurt ook. IOI Loders Croklaan bijvoorbeeld, nota bene co-oprichter van de RSPO, blijft olie afnemen van partijen waarvan het bedrijf niet kan garanderen dat zij geen regenwoud verwoesten. Unilever zegt dat zijn producten vanaf 2020 ontbossingsvrij zijn. Maar wat is zo’n belofte waard als er dan geen bos meer over is?’

VAN INDIVIDUELE BELOFTES NAAR GEZAMENLIJK AKKOORD

Afnemers van palmolie verschuilen zich achter smoesjes over de gebrekkige transparantie in de productieketen.

DONEER DIRECT € 2 VOOR BESCHERMING VAN DE REGENWOUDEN: SMS ‘REGENWOUD’ NAAR 4333.

Bosbranden en ontbossing vernietigen de leefgebieden van tijgers en orang-oetans.

© Ulet Ifansasti/Greenpeace

Bovendien zou ontbossingsvrije palmolie te duur zijn. Maar voor transparantie kunnen ze zelf zorgen. En als iedereen alleen nog maar ontbossingsvrije palmolie aanbiedt, komt daar voor iedereen dezelfde nieuwe marktprijs uit.

Greenpeace wil daarom dat palmolieafnemers die beloofden ontbossing te stoppen een volgende stap zetten: een overeenkomst waarin ze garanderen dat ze niet langer handelen met leveranciers en producenten die regenwoud blijven verwoesten. Cruciaal is dat die afspraken in de regenwouden zelf én in de handelsketen strak gecontroleerd worden.

Ook moet er een zwarte lijst komen met foute leveranciers, zodat degenen die niet stoppen met ontbossen en platbranden, hun palmolie niet kunnen verkopen. Bovendien moeten producenten investeren in het herstel van beschadigde bossen en veengronden. Als bedrijven zoals Unilever écht om de bossen geven, verwachten we van hen publiekelijke steun en promotie van deze handelsstop in foute palmolie.

HET BLIJFT NIET BIJ PALMOLIE

De handelsstop moet het Indonesische broertje worden van het sojamoratorium in Brazilië. Dit heeft sinds 2006 een drastische vermindering opgeleverd van de ontbossing voor soja in de Amazone. Ook het sojamoratorium kwam tot stand dankzij onderzoek en acties van Greenpeace en druk van vooral Europese consumenten. Nora: ‘Uiteindelijk moet ook de Indonesische papier- en pulpsector zich achter deze handelsafspraak scharen. Ontbossing voor pindakaas of printpapier moet net zo *not done* worden als de kap van Amazonewoud voor soja.’

ROOKWOLKEN IN DE REGIO

Door de extreme droogte dit jaar verspreidt het vuur van de aangestoken branden zich razendsnel. Indonesië beleeft het heftigste bosbrandseizoen sinds 1997. De rookwolken hangen tot in de steden van buurlanden Maleisië en Singapore. Scholen zijn weken dicht en oorlogsschepen evacueren bewoners uit de zwaarst getroffen gebieden.

Greenpeace-campaigner Zamzami ging naar West-Kalimantan om daar de luchtkwaliteit te meten. ‘Bij aankomst sloeg de geur van brandend hout direct in mijn neus. De lucht was grauw, het zicht nauwelijks 50 meter.’ De luchtvervuiling tijdens het bosbrandseizoen zorgt in Zuidoost-Azië voor gemiddeld 110.000 vroegtijdige doden per jaar. In droge El Niño-jaren zoals 2015 kan dit cijfer oplopen tot 300.000.

Met deze rubriek blikken we terug en vooruit op onze campagnes. Wat wilde Greenpeace bereiken en is dat gelukt? Waarvoor komen we binnenkort in actie? Dit keer Mexico's eerste stap naar een gifvrij landbouwsysteem, duurzame Nederlanders inspireren Mark Rutte en hoe we oliezoekers gaan weghouden uit de Noordpool.
>

Dankzij uw steun en die van honderdduizenden andere donateurs boekt Greenpeace fantastische successen, zoals de terugtrekking van Shell. Maar ook de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is onmisbaar voor ons werk. Daarom zijn we enorm blij met de verlenging van onze samenwerking met de Postcode Loterij, voor een periode van vijf jaar.

◀◀ Najaar 2015

ESPERANZA BRENGT HOOP IN MEXICO

Met vijftien onafhankelijke Mexicaanse wetenschappers aan boord voer de *Esperanza* langs rivieren en kustmeren van Sinaloa, een van Mexico's belangrijkste landbouwstaten. Op diverse plaatsen onderzochten ze het water op de hoeveelheid residuen van kunstmest en pesticiden. De reis was een unieke kans voor de wetenschappers. Zij hebben maar beperkte middelen om dit soort onderzoek uit te voeren, terwijl het gebruik van kunstmest en pesticiden in Mexico is toegenomen door de verspreiding van grote monoculturen. Deze landbouwmethode gedijt eigenlijk alleen met inzet van kunstmest en chemische plaagbestrijding.
Voor een milieuvriendelijk antwoord op monoculturen, kunstmest en pesticiden, hoeven ze in Mexico niet ver te zoeken. Mexicaanse boeren telen van oudsher volgens het milpa-systeem, waarbij op hetzelfde stuk grond meerdere gewassen zoals mais, bonen en pompoen worden verbouwd. Het resultaat: plaagbestendige akkers waarop natuurlijke bestrijding voldoende is. In oktober reisde de *Esperanza* naar het Mexicaanse schiereiland Yucatan, waar Greenpeace Mexico samen met andere ngo's, de Maya-gemeenschap en de lokale overheden werkt aan verduurzaming van het landbouwbeleid. Op Wereldvoedseldag (16 oktober) deed de gouverneur van Yucatan aan boord van de *Esperanza* een hoopgevende belofte: vanaf 2018 zal hij de traditionele landbouw steunen en verder ontwikkelen. Yucatan lijkt op weg naar een gifvrij landbouwsysteem; Greenpeace hoopt dat de rest van Mexico snel volgt.

◀◀ Najaar 2015

GOEIE AFSPRAAK, MARK!

U pakt regelmatig de fiets, bent wellicht flexitariër en zet uw handtekening tegen TTIP. Duurzame keuzes maakt u elke dag, vaak zonder dat iemand het ziet. Helaas doet onze regering niet mee, ondanks het Energieakkoord uit 2013 waarin ze een flinke verduurzaming van onze energievoorziening belooft. Een teleurstelling voor het klimaat en een blamage voor 'vooruitstrevend' Nederland. Daarom eist Greenpeace namens alle duurzame Nederlanders dat Mark Rutte zijn afspraken nakomt. Goed doen, doet goed volgen. We vroegen iedereen om zijn of haar onzichtbare heldendaden voor het klimaat nu eens wél aan de grote klok te hangen - en daar nog een duurzame actie aan toe te voegen. Een van die helden is Indira (29). Zij koos 'voorkom verspilling' als actie: 'Ik laat me graag verleiden door mooi uitgelichte aanbiedingen, waardoor er nogal eens een bloemkool in de afvalbak belandt. Mijn afspraak met Mark bleek een win-winsituatie: ik kocht geen muffins, maar maakte zelf lekkere bloemkool-brownies!'
Al uw 'Beste Mark'-afspraken stuurden we naar Mark Rutte en zijn internationale collega's, ter inspiratie voor de VN-klimaattop in Parijs. Of Mark Rutte zich aan zijn deel van de afspraken houdt, leest u op greenpeace.nl/gpm20/COP.

2016 ▶▶

SHELL WEG UIT ALASKA. WAT NU?

We moeten bekennen dat we het niet helemaal zagen aankomen. Terwijl we de laatste van de 40 dagen zonder Shell aftelden, werkten de campagneleiders al aan nieuwe plannen om Shell uit het Noordpoolgebied te krijgen. En toen kwam het goede nieuws: Shell besloot Alaska voorlopig helemaal met rust te laten. President Obama deed daar in oktober nog een schepje bovenop. De VS zal in de nabije toekomst geen nieuwe boorlicenties uitgeven. En bestaande vergunningen, van onder andere Shell en Statoil, worden niet verlengd. Daarmee neemt de VS een serieuze stap richting duurzame bescherming van het Noordpoolgebied.
Shell is helaas niet de enige bedreiging voor de Noordpool. Veel landen en bedrijven azen op dit kwetsbare gebied. Daarom gaat Greenpeace door. Ons doel is de permanente bescherming van het Noordpoolgebied tegen olieboringen, industrie en overbevissing. Net zoals we dat op de Zuidpool voor elkaar kregen. Dat prachtige gebied is sinds 1998 internationaal beschermd als natuurreservaat voor de duur van vijftig jaar.
Ook de opwarming van de aarde is catastrofaal voor het Noordpoolgebied en haar bewoners. Greenpeace blijft campagne voeren voor een wereldwijde energierevolutie die klimaatverandering kan tegengaan. Samen met u maken we ons sterk voor echte, blijvende bescherming van onze unieke Noordpool.

Een goede Greenpeace-foto roept emotie op, inspireert of zet aan tot actie. Onze fotografen zoeken tijdens hun werk voortdurend naar dit soort beelden. En soms is het raak. In deze rubriek delen ze hun mooiste foto en het verhaal dat erachter zit. Deze keer: Christian Åslund.
>

5 APRIL 2013 – NOORDPOOL

'Dit is Renny Bijoux uit de Seychellen, een kleine tropische eilandstaat die bedreigd wordt door klimaatverandering. Als klimaatambassadeur voor Greenpeace ging hij in 2013 mee op expeditie naar de Noordpool. Renny had nog nooit in een tent geslapen, nog nooit sneeuw gezien en dus geen ski-ervaring.

Deze foto is gemaakt in het Barneo Ice Camp. Het was de eerste dag waarop we echt voelden welke zware omstandigheden ons te wachten stonden. Een week later stond Renny met de drie andere ambassadeurs op de Noordpool om een tijdcapsule met de namen van alle Noordpoolbeschermers achter te laten. Ze plantten ook een "vlag van de toekomst", als reactie op de Russische claim op het gebied. Renny, een voormalige atleet, bleek een uitstekend skiër te zijn.'

OVER DE FOTOGRAAF
Fotojournalist en fotoactivist Christian Åslund reist de hele wereld over om sociale misstanden en milieuproblemen vast te leggen. Sinds 1998 werkt hij als freelancefotograaf voor Greenpeace.

Christian Åslund

In de ijskast

Is dit een herfstblaadje dat nog niet is neergedwarreld? Nee, het is een gehakkelde aurelia. Eén van de vier vlindersoorten die geen winterslaap houdt als ei, pop of rups. Zodra het koud wordt, haalt ze het vocht uit haar lijf, zet de spijsvertering lager en maakt antivries aan. Zo kan ze tot wel -20 °C verduren. In een al te opgeruimde tuin vind je haar niet. Net als andere winterharde bestuivers slaapt ze graag in plantenresten of onder een identiek gekleurde tak. Op de eerste zonnige voorjaarsdag is ze er opeens weer. Ze warmt dan haar koudbloedige lijf op en volgt haar instinct naar nectar en stuifmeel.

De aarde is ook van mij

Hugo de Boon (22) en Koen Meerkerk (21) van de Willem de Kooning Academie in Rotterdam verwerken samen met vier medestudenten afgedankt fruit in duurzaam 'leer'. Twee keer per week wordt na afloop van de Rotterdamse markt zo'n 3.500 kilo onverkoopbaar voedsel - grotendeels fruit - achtergelaten. Eeuwig zonde, vonden Hugo en consorten. Een half jaar geleden kwamen ze daarom op het geweldige idee van Fruitleather. Uitgerust met boodschappenkarren trekken ze nu tweewekelijks over de markt om de afgedankte mango's, bananen en appels op te halen. Al dat fruit transformeren ze tot een nieuw experimenteel materiaal. Hugo: 'Alles doen we zelf en met de hand. Van fruit ontpitten tot het vermalen, koken en uitrollen van de vruchtenpulp in onze studio'. Het product staat nog in de kinderschoenen: er zijn prototypes van een tas, een lampenkap en een krukje. Maar tijdens de Design Week in Eindhoven en Wenen toonden designers en bedrijven warme belangstelling voor andere toepassingen van hun fruitleer. Houd ze in de gaten op fruitleather-rotterdam.com.

AFGEDANKT FRUIT IS OOK VAN MIJ

© Greenpeace/Gerda Horneman

Actie

© Jan Zappner/Greenpeace

TTIP: JE GELD OF JE LEVEN
10 OKTOBER 2015, BERLIJN, DUITSLAND

Ruim een kwart miljoen *Berliner* protesteren vreedzaam tegen het vrijhandelsverdrag TTIP. In andere Europese steden doen honderdduizenden bezorgde burgers precies hetzelfde. Het protest volgt op de overhandiging van 3,2 miljoen handtekeningen tegen TTIP aan de Europese Commissie in Brussel. Een recordaantal, afkomstig van talloze supporters van Greenpeace en andere partners in het Europees Burgerinitiatief tegen TTIP.

De komende maanden gaat het erom spannen: de Verenigde Staten doen hun uiterste best TTIP er binnen de Obama-termijn doorheen te duwen. Maar ook in de VS neemt de weerstand toe. Met Nederland als voorzitter van de Europese Unie in 2016 grijpt Greenpeace elke kans aan om Europa ervan te overtuigen dat vrije handel nooit belangrijker mag zijn dan milieu, gezondheid en democratie.

COLOFON

© DECEMBER 2015
Stichting Greenpeace Nederland

GPM verschijnt 3 keer per jaar gedrukt en 4 keer per jaar digitaal. De online versie kunt u lezen op gpmagazine.nl. U kunt zich abonneren op ons online magazine via mygreenpeace.nl.

ISSN: 0166-4506

GPM is gedrukt op 100 procent hergebruikt en chloorvrij gebleekt papier.

Postadres: Postbus 3946, 1001 AS Amsterdam
Bezoekadres: NDSM-Plein 32, 1033 WB, Amsterdam
Voor administratieve vragen: Servicedesk: 0800 422 33 44 (gratis) of greenpeace.nl/contact

Rekeningnummer:
ING: NL31 INGB 0000 0000 44

Opmerkingen en suggesties over de inhoud van **GPM** kunt u sturen naar redactie@greenpeace.nl.

Hoofdredactie: Rita Borghardt
Eindredactie: Jacqueline Schuiling
Redactie: Rita Borghardt, Hiekelien van den Herik, Roos Pols
Art direction en ontwerp: Samantha van der Werff
Beeldredactie: Gerda Horneman
Drukwerkcoördinatie: Yuri Gunther Moor
Met dank aan Ria Keuch

Voor blinden en slechtzienden is een speciale digitale of gesproken versie van **GPM** beschikbaar via Dedicon (0486 486 486 of info@dedicon.nl)

Volg Greenpeace op **greenpeace.nl.**
Twitter: **@GreenpeaceNL**
Facebook: **Greenpeace Nederland**
Instagram: @greenpeacenl
Meld u aan voor onze actiemails via **greenpeace.nl/ikdoemee.**

Hoi, ik ben Meike. Bij Greenpeace bescherm ik de regenwouden.

GPJONG

WERELDKAMPIOEN

Regenwouden zijn echte schatkamers. Nergens leven zo veel verschillende soorten planten en dieren bij elkaar. Sommige wouden in Indonesië stammen al uit de tijd van de dinosauriërs. Maar veel is daar niet van over: Indonesië is namelijk wereldkampioen bos verwoesten.

Terwijl jij een uurtje tv kijkt verdwijnt in Indonesië een stuk regenwoud zo groot als 130 voetbalvelden. Palmoliebedrijven steken het bos expres in brand. Dieren zoals dit spookdiertje komen daardoor letterlijk in de knel.

Duizenden mensen raken door de branden ook hun thuis kwijt. Zij wonen in het bos, jagen daar op voedsel en gebruiken planten als medicijnen.

Bedrijven steken bos in brand om ruimte te maken voor oliepalmen. Daarmee kunnen ze veel geld verdienen, want palmolie zit in ontzettend veel producten.

Greenpeace vraagt aan bedrijven geen palmolie te kopen waarvoor regenwoud is gekapt. Ook helpen we branden blussen en gaan we undercover om illegale houtkap te ontmaskeren.

KRUISWOORDPUZZEL:
WAT WEET JIJ OVER DE REGENWOUDEN VAN INDONESIË?

HORIZONTAAL:
2 Dit betekent orang-oetan
3 Andere naam voor regenwoud
6 Zo heet het klimaat in een regenwoud

VERTIKAAL:
1 Sneeuwwitje heeft haar zo zwart als deze houtsoort
4 In dit plakkerige spul zit ook palmolie
5 Het grootste landdier leeft ook in deze bossen

EXTRA@
Help het regenwoud: houd een spreekbeurt zodat iedereen weet wat er aan de hand is.
Greenpeacekids.nl

GREENPEACE

Antwoorden:
1 ebbenhout, 2 bos-mens, 3 jungle,
4 gel, 5 olifant, 6 tropisch.